

שאלה: אשתי ואני מתבגרים בגיל-מתקדם וכבר קשה לאשתי להכין את הבית לפסח. עלה בדעתנו לנסוע לבית מלון לימי הפסח. אבל כשבדקנו מחירים מצאנו כי בתי מלון בחוץ לארץ זולים יותר מכאן. יש בתורכיה, ביוון ובאיטליה. גם אם לוקחים בחשבון תשלום הטיסה, עדיין זה זול יותר. חברת התיירות מארגנת קבוצות דתיים, ויהיה שם ספר תורה וגם מניין מתפללים. ולכן אין בעיה דתית בנסיעה זו, כי לא נפסיד מתפילות החג. אני שואל אם צריכים אנו לנהוג שם שני פעמים ליל סדר? או די לנו בליל סדר אחד כמו בארצנו?

תשובה: נתחיל מהסוף. ההלכה היא (או"ח סי' תצו) שבן ארץ ישראל (שם שומרים רק יום אחד של חג) והוא יוצא לחוץ לארץ למקום שיש שם יהודים, חייב הוא לא להיות שונה ממנהגם, וגם הוא צריך לשמור שני ימים של חג. וזה כולל שלא ידליק חשמל, לא יסע ברכב, לא יעשה שום מלאכה האסורה ביום טוב. והטעם בזה כדי לא להחליש שמירתם את המצוות. לכן אתה צריך לברר, אם בית המלון שאתה מעוניין להיות שם נמצא בעיר שיש שם יהודים, אפילו במקום רחוק מהמלון, יהיה עליך עומס לקיים שני ימים של חג, גם בתחילת חג הפסח וגם בסופו. וזה לא מְשָׁנָה אם היהודים בני חוץ לארץ שם הם שומרי מצוות או לא. כי גם אם הם מחללים יום טוב, אתה עוזר להם לחלל בהיות אפשרות שהם ידעו כי גם אתה מחלל. וגם אם הנך בטוח שלא יראו מה שאתה עושה, בכל אופן אתה עובר על דברי תורה שאין לעשות הבדלים בין איש לאיש.

גם אם תהיה בעיר שאין שם יהודים כלל, אבל בכל אופן חלק מהאורחים בבית המלון שם אתה נמצא הם מבני חוץ לארץ [ואפילו אם היו לעת עתה בארצנו, ויצאו יחד אתך לשם] לא תוכל לחלל יום טוב שני של גליות.

כל הנ"ל היא בעיה משנית כשלעצמה. אבל בעיה עצומה ונוראה יותר היא שאתה מרוקן את כל הענין של חגיגת פסח. בזה שאתה יוצא לחוץ לארץ אתה מזלזל בקדושה שבחג. למה? כי משום מה הוציא הקב"ה אותנו מארץ מצרים? אמר הקב"ה למשה במעמד הסנה (שמות ג):

(ז) וַיֹּאמֶר ה' רֹאה רְאִיתִי אֶת עֲנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת צַעֲקוֹתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יִדְעֹתִי אֶת מַכְאֲבָיו:

(ח) וְאַרְדּוֹ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחִיִּי וְהַיְבוּסִי:

זאת אומרת כל המטרה היתה להביא אותנו אל הארץ הזאת!

וחזר ה' על כך שוב בהדגשה גדולה (שמות פרק ו):

(ו) לִכְן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה', וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבָלוֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֵיכֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָהּ וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים:
(ז) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהֵייתִי לְכֶם לְאֱלֹהִים וַיִּדְעֻתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבָלוֹת מִצְרַיִם:

(ח) וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לְכֶם מִזֶּרְעוֹ אֲנִי ה':

חז"ל (פסחים קטז ע"ב וכן רמב"ם הלכות חמץ ומצה, פ"ז ה"ד, "עד שיגמור כל הפרשה של 'כי ישאלך בנך'") הדגישו זאת, כי חייבים לבטא בשפתיים, את הפסוק:

"וְאֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֶתָנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם: (דברים ו, כג).

ובאמת, הפסוק מוזכר בפסקא "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו" (לפני שמתחילים שני פרקים הראשונים של ההלל, בליל הסדר). והוא העיקר והקדקוד של כל הטכס!

לכן למה הדבר דומה? לאדם שהכין אולם גדול למען נישואי בנו, הזמין תזמורת ופרחים וצלמים. גם החתן בא עם עשרות מוזמנים. אבל הפלה עצמה לא הגיעה! לקרוא ליל סדר פסח ולצאת מן הארץ, עת שכבר אתם נמצאים בה?! אין לך בגידה ומרידה ברעיון הקודש של דירת ארץ חמדה, מאשר לצאת ממנה למען טיול בחוץ לארץ. וכל שכן לעשות זאת דוקא בחג הפסח?

אני תמה מאד. ואם הסיבה לכל ההרפתקה הזאת היא ריוח כסף, הקלקול המוסרי גדול יותר.

חזור בך מרעיון נואל זה.